

Turka, ter da bočejo tega popolnem pobrisati iz Evrope. Čas bi že bil. Magjarske in nemške novine svetujejo, naj bi naši vojaki meni nič tebi nič Bosno in Hercegovino pustili Turku; to pa ni avstrijska, to je nesramna politika, ki še sedaj za Turka koprne, za čast in dobiček Avstrije pa nič ne skrbi!

Vnanje države. Ruski vojaki so se že veselili, da bodo brž doma, sedaj so pa nagloma dobili ukaz ostati na Turškem; govornica je, da bodo morali zasesti Macedonijo, kder Turki grozno kristijane ubijajo. Grški kralj je skliceal vse vojake pod orožje in ima tudi z Italijo neke spletkarije, ker stari Garibaldi zbira prostovoljcev, menda hoče z njimi udariti v Albanijo. Proti Avstriji se še vedno ščunje na Italijanskem. Angleži so na tihem pograbili Egipt, ker so tamošnjemu vicekralju vzeli oblast nad deželnimi dohodki in mu vrinoli Angleža za finančnega ministra. Francozi se nad tem jezijo, Angleži jih toložijo, naj vzamejo turško deželo Tunis. Celó Amerikanci prežijo na kos turške zapuščine ter nameravajo v Siriji vzeti pomorsko mesto Cirene. Nemški cesar in jegov Bismark sta toplice Gašteinske zapustila in se vrnila domov na Nemško.

Bosna in Hercegovina. Sedaj že vsi priznavajo, kako močno so se nemško-magjarski naši politikarji vrezali, ko so mislili z nekterimi divizijami zasesti Bosno in Hercegovino. Čeravno sta Filipovič in Jovanovič srečno vzela Sarajevo in Mostar, vendar deželi niste bili še pridobljeni. Turki so se jima nevarno vgnezdili za hrbtom v Livnem, Bihaču in pred Dobojem in le ker so svitli cesar hitro na pomoč poslali 1. 4. in 36. divizijo, bilo je mogoče večjih nesreč zabraniti. Sedaj se je pričela nova in druga vojska z 4 armadinimi kori ali oddelki. General Filipovič se je iz Sarajeva podal v Brod in v soboto je začel general Bienerth prehajati čez Savo pri Samacu in Brčki, kateri mesti so naši popolnem razdrli in požgali, ker se je 6000 Turkov v njima branilo; potem so mahnil v Gradačac in se potem združili z generalom Szaparijem, ki je vzel Gračanico. Sedaj tiščita obadva Turke proti Bjelini, Tuzli in Zvorniku. Tudi general Cah je dobil pomoči in začel Bihač od vseh strani stiskovati. V Hercegovini bila je 1 kompanija 74. reg. iz Trebinja proti Bileku odposlana v Gorico, da bi se steze priredile za kanone; toda Turki so jo zgrabili od strani in jo potisnili nazaj v Trebinje. Naših je palo 80 mož mrtvih in ranjenih. Med ubitimi je stotnik, lajtnant; oberlajtnant se je pa zgubil; bržčas je ranjen obležal, da so ga Turki dobili in zaklali!

Za poduk in kratek čas.

Generala Cah in Szapary.

Zvečinom kažejo se naši generali in oficirji, boreči se za osvobodjenje kristijanov v Bosni in

Hercegovini, prav prebrisane glave in tudi sreča jim je pogosto mila; le dvema ne sije solnce sreče; to sta general Cah, še bolj pa general Szapary. Prvi je iz Dalmacije in Hrvatske prekoračil turško mejo ter se je hotel nagloma polastiti trdnjave in mesta, katero se hrvatski zove Bišče, nemški in turški ljudje mu pa pravijo: Bihač. Imel je seboj 1 brigado in 4 kanone. Ali hudo se je general Cah zmotil, ko je mislil na nagel uspeh. Kakih 13.000 dobro orožanih Turkov ga je za na pol razdrtim zidovjem prav tiho pričakalo in ko so naši vojaki neprevidno in preblizu prišli, bila je nesreča djana. Blizu kakor se je lani Rusom prvokrat godilo pred Plevno, tako so naši zastoj z bajonetom skušali v mesto vdreti. Gosta toča krogelj iz pušek, revolverjev in kanonov jim je to zabranila. Morali so odstopiti. Zgube bile so znatne. Vladini listi pravijo, da je obležalo 96 mrtvih, 400 je ranjenih in 35 se je izgubilo, da nihče ne vé kam. Dunajski listi pa poročajo, da so zgube večje, da je palo okoli 900 mrtvih in ranjenih. Vsakako je nesreča velika, žalost britka, ki bi se bila lahko odvrnila, ako bi se prej poizvedelo po dobrih in zanesljivih ogleduhih, koliko sovražnika je; tudi služijo kanoni v to, da se sovražnik z njimi poišče, poščegeče, da je prisiljen pokazati se. Ali vse to se je opustilo in tako je toliko vrlih vojakov in oficirjev grozna nesreča zadela. Razni listi torej generala Caha že prav ostro sodijo in grajajo. Ali imajo pa na vse strani prav, ali je res general Cah sam vsega kriv, to bo še le prihodnost razjasnila! Nesrečnim generalom pa ga bodo vsakako prištevali.

Menje ostro sodijo in grajajo drugega nesrečnega generala, poveljnika 20. divizije, magjarskega grofa in generala Szaparyja. Nahaja se namreč pri njem mnogo reči, razlogov in nepričakovano hudih okoliščin, ki ga močno zagovarjajo in izgovarjajo. Najvažniših hočemo zaporedom navesti. Pred vsem je pomisliti, da se mu je odločila neizmerno težavna naloga, pomočkov pa premalo odkazalo. Dobil je namreč nalog turških vstašev potrebiti celi veliki kos zemlje od Save naprej proti jugu med Bosno in Drino, to pa tako, da je imel pri Samacu iti čez Savo, potem kraj Bosne prodirati do vode Spreče, ondi se obrniti proti izhodu in po Sprečki dolini marširati naprej v Tuzlo, Zvornik do Srebernice in Višegrada, kder bi potem bil lahko roko podal četam generala Filipoviča. Načrt je bil lep; škoda velika, da ga Szapari ni mogel izpeljati. Ena sama divizija bila je za toliko nalogo preslaba, namreč kakih 15.000 mož. Kajti vedeti nam je, da je ravno kraj Save med Bosno in Drino, t. j. v tako imenovani Posavini največ mohamedancev, in celó malo kristijanov; dalje računijo te mohamedance med najbolj divje, surove in razjarjene privržence krivega preroka Mohameda. In res, mohamedanski popi, imami in hodže, so povsod ljudi ščuvali in oznanovali; džedad, t. j. sveti boj zoper kristi-

jane, katerega se ima vsak mohamedanec udeležiti, ki le orožje nositi more. Po celi Posavini, dalje v Majevidi planini, potem v Sprečki dolini in po Ozren in Vranji planini je vse vrelo ljutega sovražstva do kristijanov in do avstrijske vojske. Koliko je pa v začetku mesenca avgusta bilo že orožanih in na boj pripravljenih vstašev ondi zbranih, to ni prav in natanko znano. Sedaj jih je okoli 40.000 z več kakor 40 kanoni. Glavna moč, kakih 25.000 mož z 25 kanoni, jih stoji v doljni Sprečki dolini, više pri Gračaniči zopet 4000 mož z 4 kanoni, še dalje zadi pri Tuzli 5000 mož z 5 kanoni in v Zvorniku 4500 mož z 4 kanoni. Navidežni poveljnik je Izmail-beg. Toda 22. avg. je iz Carigrada došel mož z 12 oficirji, kateremu se vse vklanja. Imenuje se Abdulah (hlapec božji), ki je le izmišljeno ime, da se pravo pred svetom zakrije. Pravijo, da ta mož nikdo drugi ni, kakor znani Osman-paša, ki je lani Plevno proti Rusom tako krčevito branil. Nemogoče to ni. Rusi so Osman-pašo sicer vlovili, toda vsled miru zopet spustili. Tudi magjarski prekucuh Klapka je pri vstaših. Skrivnostni mož je jako skrben in delaven. Tuzlo, Bjelino in Zvornik je ukazal z šancami obdati, kakoršnih so lani Turki imeli okoli Plevne; tudi je vstaše razdelil v taborje ali bataljone; vsak šteje po 500 mož. Streliva gleštajo Turki veliko, vsaj jim ga Angleži marljivo dopošiljajo. Sedaj skrbijo tudi za živež in kupičijo moke in zrnja v utrdjenih mestih, kolikor ga le dobiti morejo. Vse to kaže, da pride tukaj do odločilne bitke in celó prav je, da je general Filipovič sam z oddelkom generalnega štaba iz Sarajeva prišel v Brod, da odtod vodi krvavo delo, ki se je ravno ta teden z novimi vojaki pričelo.

Čeravno je pa Szaparijeva divizija med vsemi največ trpela, se o dogodkih pri njej najbolj težko izve kaj zanesljivega, zlasti o prvih jenihih bojih, ki so bili tako nesrečni, da je mogla od Tuzle nazaj iti do Doboja ob Bosni in je le malo manjkalo, da ni bila čisto uničena. Strašnej tej osodi bi pa gotovo ne bila všla, ko bi njej 19. avg. ne bil general Šmigoc na pomoč prihitel, 4. sept. pa general major Waldstätten in sedaj Filipovič sam. Le v eni dunajski novini smo našli sledeče novice o prodiranju generala Szaparija v Turško: 20. divizija, piše poročevalec, šteje večji-pel same magjarske regimente in je 30. julija pri Samacu vdrla čez Savo. Prvo, kar nas je motilo, bilo je strašno slabo vreme, vedni dež in nalivi. Iz bližnje Gračaniče so nam dohajali tužni glasi, mile prošnje, naj hitimo, Turki čejo vse kristijane poklati. Res hitimo, kolikor moremo, po groznem blatn. Ko se mestu bližamo, pozdravijo nas prve sovražne kroglje iz Gračaniških hiš; jeza nas zgrabi, zapalimo lesenjače in v trenutku je 80 hiš gorelo; brž smo imeli mir. Potem smo vrlo prodirali naprej do Tuzle, pred katero smo došli 7. avg. Mesto tiči v stranskem zakotju gornje Sprečke doline tako, da ga obdajajo od vseh strani precej

visoki strmi hribi. Na teh je stalo 5000 Turkov z puškami in kanoni, ki so le preveč dobro streljali v nas. Brž razvrsti general Szapary 4 bataljone in jih pošlje nad sovražnika. Boj se vneme in traja od 11. ure dopoldne do 9. ure zvečer. Opravili nismo nič; marveč čutili smo, da je sovražnika čedalje več. Drugi den 8. avg. sta oberat Morocutti in stotnik Mačke sklenila Turke zalesti, ali bila sta sama zalezana in naši so neizmerno trpeli, ker so od vseh strani kroglje švigale in sovražniki pritiskali. Ob enem je začelo manjkati živeža in streliva. Na pomoč ni bilo misliti, ker smo od Doboja bili oddaljeni 14 ur, od Samaca pa več kakor 20 ur. V tej sili smo sklenili še isto noč iti nazaj in smo res prišli do Dobošnice. Tukaj so nas 9. avg. Turki grozno napali, da smo se jih komaj obranili. V noči od 9.—10. avg. smo zopet marširali nazaj do Gračaniče, kder smo se zopet morali braniti zoper Turke, ki so za nami tiščali. Jednako se nam je godilo 11., 12. in 13. avg. Del nas je odbijal turške napade, del pa ranjence, potem živež in strelivo, kolikor smo še ga imeli, vlekli in tiščal proti Bosni in Doboju, kamor smo še le 14. avg. prišli. Koliko smo trpeli, tega ne popiše nobeno pero. Najbolj usmilili so se nam reveži, ki so ranjeni obležali in turškim divjakom prišli v pest. Vsakemu so takoj glavo odrezali, na kole nateknoli in jih pred nami po bregih in hribih razstavili. Grozen pogled! Sreča velika, da je major Jalušnik most priredil čez Bosne. Ker ni bilo hitro drugega lesa, je dal hiše podreti in les porabiti. V jutru 16. avg. je večina 20. divizije šla čez most, nekaj bataljonov je pa pred mostom za varstvo ostalo in se hitro z grabni in šancami obdalo. Le tako je bilo mogoče nadaljejnje napade odbijati in divizijo uničenja varovati, dokler ni prišlo pomoči.

Smešničar 38. Zakaj pa Slovenci niso izvolili Seidla? To prašanje nam je nek volivec tako razložil: Seidl si je sam kriv, da ni bil izvoljen. Sam je namreč staro mero, ki je poznala seidle ali maselee, pomagal odpraviti, nova mera pa ne pozna seidlov, ampak ima samo litre in pollitre! Zato je Seidl moral propasti!

Razne stvari.

(*Novi ptujski prošt*) so od cesarja bili 19. avg. imenovani preč. gosp. kanonik Matija Modrinjak, 18. sept. od milostljivega knezoškofa blagoslovljeni in bodo v nedeljo 29. sept. obhajali svojo slovesno upeljevanje v Ptnju. Čestitamo velč. gospodu, mestu in dekaniji!

(*Šolske sestre*) so pričele dekliško šolo za celjsko okolico. Deklet je že mnogo prosilo za sprejem, domačih in zunanjih.

(*Čebelarstvo društvo celjsko*) ima v nedeljo 22. sept. pri društv. čebelnjaku na Lavi poleg Celja zbor z praktičnim razkazivanjem in podukom v čebeloreji in sicer ob 3. uri popoldne.